

בננו ניר אף התחיל ללמוד בבית הספר היהודי "חיים ווייצמן". בשנת 1966 נולדה לנו שם בת ושמה עינת, שבעת שליחות שנייה גם סיימה את לימודיה התיכוניים בבית הספר היהודי. בננו הצעיר ניצן למד באותו בית ספר.

בשליחות השנייה הזו באזור מרכז אמריקה, המשפחה, מסיבות ביטחוניות, גרה בקוסטה ריקה. בסוף השליחות הראשונה בקוסטה ריקה, בפעלי כמזכיר הועד התרבותי קוסטה ריקה-ישראל, הצעתי לשגריר ד"ר וולטר אבלס לארגן כנס של ועדים דומים, הפועלים במרכז אמריקה. קבלתי את הסכמתו ויחד עם הכומר נוניאז, יושב ראש הועד שלנו, בצענו את המשימה. הכנס נמשך 3 ימים (16-14 בחודש פברואר 1969) ובפתיחה השתתף המנהיג האגדי הקוסטריקאי הנשיא לשעבר פפה פיגרס.

בחצי השנה האחרונה של שליחותי הראשונה, בתנועת הנוער הממלכתית, יכולתי להקדיש את הזמן הפנוי ללמודים, כשומע חופשי באוניברסיטת קוסטה ריקה, בחוג לסוציולוגיה אצל הכומר נוניאז, וכמו כן למלא את בקשת השחקנית היהודית איידה דה לב, אתה התחברנו בשהותנו שם, להיות המנהל הארגוני של "הקבוצה התיאטרלית היהודית" במקום דורית מונחה, אשת לואיז אלברטו מונחה שלאחר מכן נבחר לנשיא המדינה. קבלתי את האתגר, ארגנתי "חוג יידיים" ואחרי חצי שנה, בעזבי את קוסטה ריקה, יכולתי להעביר את התפקיד בהרגשה טובה של תרומה גם לקהילה היהודית.

מישראל לאמריקה הלטינית

חצור ואנוכי הוזמנו לעבוד במחלקה לקשרים בינלאומיים של ההסתדרות הכללית, הוא כמנהל המחלקה וכמנהל המרכז ללמודי קואופרציה לאמריקה הלטינית ואני כמדריך בקורסים השונים. זו מסגרת שפעלה רבות, בתמיכת המחלקה לשיתוף פעולה של משרד החוץ, למען הרחבת הקשרים עם היבשת הזו, דרך קורסים מקצועיים של חודשיים ימים בארץ, וגם בקורסים בחוץ לארץ ("קורסים ניידיים"). כבר ציינתי במקום אחר שב-1963, בהיותי חבר ברור-חיל גויסתי על ידי המחלקה הזו של ההסתדרות לנהל קורס ולכן ראיתי זאת כטבעי לחזור לפעילות זו.

נושאי הקורסים היו שונים: קואופרציה חקלאית (קבוץ, מושב), תחבורה קואופרטיבית ("אגד"), מנהיגות של איגוד מקצועי, שווק חקלאי, שיכונים עממיים, ראית חשבון בקואופרטיבים, חינוך מקצועי, שירותים רפואיים באזורים כפריים ("קופת חולים כללית"), ועוד... לכל קורס כזה קבלנו עזרה מהמומחים של המוסדות ואנו דאגנו לחלק הכללי על ישראל, סיורים, טיולים בארץ וחיי חברה ותרבות.

במסגרת זו פעלתי כמדריך 10 שנים, ומהם, ב-4 השנים האחרונות (1974-1978) מוניתי כמנהל המרכז, כמחליף של חצור, שיצא עם משפחתו למקסיקו כנציג ההסתדרות. באותן שנות פעולתי במרכז, עברו שם כ-1000 משתלמים שבאו להכיר את הניסיון הישראלי ובחזרתם לארצותיהם התגלו לא רק כמבשרי הידע הישראלי שרכשו אצלנו אלא גם כידידי ישראל אמיתיים. החלפתי את חצור גם כמנהל לאמריקה הלטינית

במחלקה לקשרים בינלאומיים בהסתדרות ובסוף תפקידי נסעתי לאזור למיין מועמדים לקורס חדש.

בחזרה למרכז אמריקה

באמצע שנת 1978, ההסתדרות נתבקשה, במסגרת שיתוף הפעולה שלה עם האגודים המקצועיים של ארצות-הברית, אשר פעלו במרכז אמריקה לעזרת האגודים המקצועיים הדמוקרטים שם, לשלוח יועץ ל"אנש" (האגוד המקצועי של איכרי הונדורס), אשר יפעל מהעיר סן פדרו סולה.

נשלחתי לשם עם כל המשפחה (הקהילה היהודית הייתה קטנה וילדינו למדו בבית הספר הבינלאומי. גם שם דאגנו בימי שישי בערב לפקוד את בית הכנסת לשם מצווה-הבטחת קיום מנין מתפללים).

ניסיוני בחיי הקיבוץ וזה שרכשתי במרכז לאמל"ט, בקורסים השונים הקשורים לנושא הקואופרציה עזרו לי בשליחות זו. שם, בסן פדרו סולה, שושנה החליטה, בזמנה הפנוי, להתחיל ללמוד ציור והמשיכה בכך גם כשאחרי שנה הוחלט שנעבור כולנו לקוסטה ריקה, בה המשפחה תגור. אני פעלתי במספר מדינות: קודם בקוסטה ריקה כיועץ לקונפדרציה הקוסטרקאית של פועלים דמוקרטיים, בחלק הקשור לקואופרציה החקלאית ולאחר מכן באל סלוודור כיועץ לאגודה הקהילתית הסלוודורנית.

האחראי לפרויקט הזה, מטעם האיגודים האמריקאים היה מייק המר, אינטליגנטי, חמים ואידיאליסט, אשר לאחר בקורו בארץ ובהסתדרות, התלהב משיתוף פעולה איתנו, יצר את הקשר ובקש את עזרתנו. במשך השבוע גרתי במלון "שרתון" באל סלוודור ובסופי-שבוע טסתי לקוסטה ריקה, למשפחה.

בשהותנו בקוסטה ריקה זכינו ב-2 ביקורים חשובים: ירוחם משל, אז מזכיר כללי של ההסתדרות ובפברואר 1980 אירחנו את חבר הכנסת מיכה חריש שעברו ארגנטי, נוסף לפגישות שונות, הופעה בפני מליאת הפרלמנט ובו נשא נאום בעברית שתורגם על ידי לספרדית. שושנה דאגה לארגן בביתנו 2 קבלות פנים לאורחים הללו ובהן השתתפו אנשי ממשל ועוד אנשים חשובים מהציבוריות הקוסטרקאית.

אחרי שנתיים, עקב ויכוח על תנאי עבודתי, החלטתי לסיים את השליחות הזו. החלטה זו, בעצם, הצילה את חיי כי באחת מן הפגישות בין מייק המר לבין יושב-ראש האגוד הקהילתי הסלוודורני, באותו מלון שרתון, בלילה, בו הייתי אמור להשתתף לו המשכתי בשליחותי, התפרצו למלון כוחות מן הימין הקיצוני והרגו את שניהם (כנראה שאת מייק רצחו על מנת לא להשאיר עדים). באותו יום שהיינו בארץ בחופשת מולדת, אחרי שסיימנו שליחות זו וקבלנו הצעה של תה"ל (תכנון המים לישראל) להמשיך לגור בקוסטה ריקה ולעבוד באל סלוודור בפרויקט שלהם. באותן שנים התרחשו הרבה פעולות טרוריסטיות באל סלוודור ומשפחות השליחים לא יכלו לגור שם. תה"ל החתימה אותנו על חוזה של שנתיים והיה עלינו לייעץ לארגון "סנפ" (מרכז לאומי לפריון העבודה). ריכזתי את